

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Dissertatio Medica Sistens Naevorvm Origines

Gruner, Christian Gottfried Gruner, Christian Gottfried

Ienae, 1778

VD18 13134485

Capvt II. Observationvm Historicarvm Examen.

urn:nbn:de:gbv:45:1-15050

tates, poma grauida, poma foliis coronata, flores mutatis flaminibus rel. contrariam sententiam dubiam reddunt. His enarratis, facile est ad perspiciendum, argumenta aduersariorum a priori sumta nihil comprobare posse. Quare etiam magnus BOERHAVIUS *o*) aperte ac candide fatetur, se modum effectus ideae imaginariae plane ignorare, ideoque statuit, melius esse in facti veritate consistere, quam temere fingendo naturam tollere. Et SWIETENIVS *p*), item KRÜGERVS *q*), existimant, cum multae de hac re ab auctoribus fide dignissimis allegatae sint obseruationes, neque vires naturae satis explicitae atque perfectae, ideo facta negare simpliciter haud licere. Igitur nunc nostrum est, haec obseruationes perlustrare, et fidem probabilitatemque diiudicare; quod difficile ac arduum opus in secundo capite pro viribus aggrediar.

CAPVT II.
OBSERVATIONVM HISTORICARVM
EXAMEN.

§. XXVI.

Introitus.

Cogitanti mihi innumerum historiarum et obseruationum multitudinem, quibus aduersarii cum e plebe, tum e docta familia, sententiam de naeuorum ortu corroborare student, horret profecto mens, atque capilli stupent. Neque temere. Nam ferrea prorsum opus esse videtur diligentia et incredibili labore, ad perlegendas omnes istas lepidas historiolas, et maximo volumine, si velimus eas omnino omnes huc transcribere, et fere illud poetae huc accommodes:

Promptius

- o*) BOERHAVE De morbis neruorum p. 467.
p) SWIETENIVS Comment. T. III. p. 406.
q) *Naturlehre* P. II. p. 816.

*Promptius expediam, quot amauerit Hippia moechos,
Quot Themison aegros autumnno occiderit uno,*

quam quae hoc de argumento dicta vel scripta prius sunt, colligere ac diiudicare. Deinde tam multiplex ac diuersa horum factorum natura est, vt diuinum ingenium requiri videatur ad perspiciendam satis eorum vim ac indolem. Qua de caussa ne ista commenta prorsus praeteriisse iudicer, sufficiat partim generalioribus quibusdam argumentis probabilitatem historicam talium factorum impugnare, partim quaedam specialia exempla quam diligentissime peruestigare, vt intelligat optimus quisque et a partium studio alienissimus, quid recte de his sentiendum sit.

§. XXVII.

Contrariae observationes omnem fere historicam probabilitatem excedunt.

Supra multis offendimus, per neruos solos animi imperia propagari in omne corpus, illos vero nec in placenta, nec in funiculo esse, ergo nec hac via transferri matris ideam vlllo modo posse. Item commercium per circulum sanguinis valde esse dubium, neque etiamsi adesset, vquam eiusmodi naeuum procreare posse. Cum ergo nullus modus talis propagationis demonstrari potest, tota cadat probabilitas historica neesse est. Quis enim credat SALMUTHO r) narranti, feminam per fellationem a viro initam in ventriculo concepisse infantem, et per vomitum reiecisse? Nam talis conceptionis modus cogitari non potest, quia nec ouula ibidem latent, nec ventriculus sine quadam fermentatione vel, si mauis, destructione vllam carnem retinet, multo minus, quod idem auctor narrat, grauidam pestilentia decumbentem, ex appositu ranarum puellam enixam esse, cuius minor digitus dextrae ranam repraesentaret. Nam etiam

r) Cent. I. Obseru. Med. 95. p. 57. et Cent. III. Obs. 94. p. 156.

etiam hic nullus modus formationis talis per phantasia[m] mente comprehendi vel excogitari potest. Quis, quaeso, fidem adhibeat fabulis de conceptione mulierum sine concubitu s), etsi testimoniis nituntur auctorum, cum hac re nihil falsius sit, et ad velandam illicitam venerem mire valeat? Quis etiamnum ferat succubos et incubos, qui concumbere olim cum mulieribus dicebantur? Etenim ne dantur quidem tales incubi: et quomodo spiritus scilicet cum muliere concumbere possit, etiam nemo perspicit. Hinc egregie fallitur maritus, si fraudem vxoris non subolfacit. Ex quibus consequitur, etiam doctrinam de naevis inter talia commenta pertinere, quia euentus rationi aequae ac experientiae et obseruationi repugnat, dum quaedam corporis partes declinabant sine vlla praegressa materna idea, in aliis vero casibus, vbi talis phantasia antecesserat, nullus tamen naeuus sequebatur, ideoque concludimus, omnes istas narratiunculas, vtpote a vero deflectentes, esse perridiculas ac prorsus spernendas.

§. XXVIII.

Multae historiae tantum in traditione vel peruersa facti narratione sunt fundatae.

Fere omnes obseruationes de naevis, ab phantasia matris productis, valde sunt fallaces atque incertae. Nam plerumque tantum ab obstetricibus commemorantur, sine vlla indagacione ac exploratione diligenti, vtrum haec assertio satis fundata sit, nec ne? Semper enim obstetrices talem naeuum ab phantasia fuisse ortum clamitant, neque mater, hac in re ipsa mente et praeiudicio aegra, tali sermoni obloquitur. Vbi infans naeuo praeditus adoleuerit, tunc omnes hunc naeuum adspiciunt, adstupent, admirantur, incredibili cum loquacitate innumera exempla de mirifica phantasiae vi narrant, et sic haec pestifera praeiudicii potestas mentibus omnium

s) Cf. Lib. *Lucina sine Concubitu*, Lips. 1768. et III. GRVNER Diss. de *Caus. Impotent.* §. 10. p. 22. seq.

omnium imprimatur, vt quiduis potius, quam hanc naeuorum originem sibi extorqueri patiantur, de quo lepide RICKMANNVS t). Plebeculae ac mulierculis errorem lymphaticum libenter ignoscere licet, medicis vero, qui rei caussas cognoscere poterant, nullo modo, praesertim cum fere omnia facta ita narrant, vt lector credere possit, vitium illud iam sub grauiditate fuisse factum, et post partum euentum facto respondisse. Sed nihil tali relatione est fallacius. Nam reuera naeui ab aliis caussis fuerunt producti, quos autem praecipuum ab quadam re visibili ac tangibili deriuauit, et fama mirifice auxit. Exemplo nobis fit factum a BOERHAVIO u) allegatum. *Vidi dominam, inquit, quae grauida in horto petebat fructum mori pulcherrimum, quem videbat in arbore; forde cedit vnus in apicem nasi; mox illa fricat nasum; parit deinde puellam, qua vix pulchrior, sed quae in nasi apice perfecte habebat morum cum acinis adstantibus, qualem pictor melius non posset pingere.* In quo facto narrasse sufficiebat, nobilis domina infantem peperit, qui aliquid mori simile in nasi apice habebat; at praestabat omisisse naeui caussam et ortum, quia longe alius esse debuit, et praesertim eam adhuc ob caussam, quod nulla hypothesis per testimonia comprobari potest.

§. XXIX.

Quaedam historiae superstitiosae sunt et fraudulentae.

Superstitionem omnium praecipuorum esse fortissimum, inter omnes constat. Per quam hoc loco intelligo opinionem vulgi, qua naturales rerum effectus ex supernaturalibus ac mirificis caussis oriri contendit. Haec (incredibile dictu), semper mirabilia induxit facta, spectra, sagas, fascinationes rel. Quid ergo mirum est, eiusmodi praecipuo captos eruditos credidisse, monstra daemum arte et vaframento posse gigni, v. c. ex muliere anguem vel
F canem,

t) RICKMANN l. c. p. 84.

u) l. c. p. 462.

canem, eaque diuinam vindictam, bellum, pestilentiam cet. portendere? Exemplo sit AMBROSIVS PARAEVS *uu*), qui narrat a. 1254. Veronae equam, pullum equinum peperisse, cetera quidem equum, sed humana plane facie, et paullo post bellum inter Tuscos et Pisanos exarsisse, quo vniuersa fere Italia conflagraret. Plerumque etiam subest aliqua fraus, quemadmodum in nostra de naeuis materia, dum e. g. puella sancto IOANNI baptistae similis *v*), alius diabolo similis natus esse fertur *w*). Etiam historia, quam MALEBRANCHIVS *x*) refert, huc pertinere videtur, vbi infans similis fuerat sancto PIO. Sed valde vereor, ne haec fabula cum ea, quam ROEDERER de puero narrat, simili imagini quae infantem CHRISTVM referebat, ex vno fonte fuerit ortum *y*). Quae enim vis diuorum ac geniorum imagunculis ac statuis insit in similitudinem fetus, equidem non video. Sed multi supersunt IOANNES, auctores, ni fallor, huius similitudinis.

§. XXX.

Multa a peruersa phantasia, vel potius praecipitantia iudicii profecta.

Naeui figuram saepissime fingit vulgi phantasia, quomodo cunque velit, et acriter defendit: cum contra obseruator praeiudicii expers, eundem quandam declinationem ab habitu cutis naturali esse doceat, minime autem similitudinem quandam inter imaginem rei visae et naeuum ipsum inueniat. Fac vero, obseruatores ex praeiudicio fabulam cum hoc conciliare velle, ac defendere, quae vquam dicta vel scripta esse norint; quid, quaeso, fingere non liceret, prouti lubitum fuerit, videre, quae nusquam sint? Naeui ideo

uu) In operibus chirurgicis Francof. 1594. L. 24.

v) BLONDELL l. c. p. 139.

w) ibid. p. 153.

x) l. c. p. 234.

y) loc. cit. p. 75.

ideo et monstra in specie sic dicta vnam eandemque sunt experta fortunam. Nam tam superstitio, quam peruersa phantasia, in quolibet monstro imaginem cuiusdam animantis, daemonis cet. inuenit. ROEDERER 2) puellam quandam vidit, quae in fronte maculam subrubram gerebat, et, vti ferebatur, ortam ex terrore matris ab incendio. Sed ROEDERER nullam similitudinem maculae cum igne obseruare potuit. Qualem ridiculam vero figuram vulgus saepe sibi repraesentet, ostendit luculenter LVDWIGIVS a): *Allatus fuit porcellus mortuus, inquit, cuius caput ex opinione vulgi faciem humanam referebat. Cum autem omnes partes capitis accurate per-
lustraremus, nemo vestigium aliquod humanae faciei cognouit.* Vnde cognosci poterit, quam ridiculae naeuorum figurae saepissime per phantasia excogitari soleant, et quam parum testimoniis a similitudine eorum cum quadam re sumtis sit credendum. Nam si in infante talis obseruatur, tunc mater ex praeiudicio vulgari aliquam similitudinem se reperisse putat, et forte sub grauiditate aliquis casus potuerat contingere, quem nunc ad naeui originem explicandam applicant credulae matres credulique medici. Perlubenter enim assentimur, vbi res nostra agitur.

§. XXXI.

*Plurima auctorum testimonia tantum in quadam hypo-
thesi firmanda consistunt, ideoque valde incerta
sunt.*

Tantum fere omnes contrariae opinionis fautores fauent cuidam hypothese, quam solam veram et omni exceptione maiorem esse existimant. Sed haec ipsa, quod ex precaria assumptione phaenomena explicat, fidem obseruationum plane tollit, certe valde minuit. Amore cuiusdam hypothese capti homines omnia praeiudicia defendunt,
F 2 omnes

2) loc. cit. pag. 73.

a) De fallaci iudicio vulgi p. 12.

omnes euentus pro lubitu effingunt vel diftrahunt, et fic ridiculum profecto genus hominum nihil videt, quam quod ad fuffulciendam opinionem praeconceptam valet. Sic STAHLII affeclae vbique garrunt animam et haemorrhoides, more amantium, qui amantiam femper ante oculos habent *b*). Quid hac ex re neceffaria confequutione efficiatur, illico liquet. Alii enim naeuus vtuntur ad probandam vim phantasiae ftructuricem, vti THEOPHRASTVS PARACELSVS: Alii hoc argumentum adhibent ad confirmandam hypothefin, de naturali quadam facultate, operi formandi fetus praepofita *c*): Alii ad ftabiliendam fententiam de poteflate animae corpus ftruendi, v. c. tota feclta Stahlian: Alii ad demonftrandam continuatam harmoniam inter matris animam fuumque corpus, et inter corpus matris ac fetus, quae tamen profecto nufpian est *d*). Ex quo hypothefium amore factum est, vt naeui, tanquam effectus imaginationis, confiderarentur, et quisque eas potiffimum fabulas eligeret, quae fuae doctriinae maxime confentaneae videbantur. In quo quam multa adhuc fupersint probanda, ex antegreffis patet.

§. XXXII.

Aliae meditationes contra fcriptorum testimonia.

Venerunt tamen quaedam alia in mentem, quae ifta testimonia commentitia fubruere poffint. Primo multa naeuorum exempla allegantur ab SCHENCKIO, HELLWIGIO aliisque obferuatoribus, fed haec fere ex aliorum fide vel rumore fole. Quum autem testimonium veriffimum fit *αὐτόπτων*, et hoc folum nos ad credendum impellat, contra id, quod fama tantum traditum est, vel ex alio auctore excerptum, quamuis in fe non ftatim irritum fit ac vanum, vnum tamen est, etiamsi per mille alios fuerit traditum, ac incertum. His enim compilatoribus etiamsi innumerae aliae hiftoriolae eiusdem

b) ZIMMERMAN von der Erfahrung T. I. B. III. C. C. p. 187.

c) SCHENCK l. c. L. IV. p. 564.

d) Ill. NICOLAI von der Erzeugung p. 207.

dem farinae ab iis enarrentur, nulla fides est adhibenda. Deinde multa de naevis ab HORSTIO memorantur, cuius testimonio obstat nimia eius credulitas et impotentia rite obseruandi, dum nempe contendit e), phaenomenon de dente aureo partim esse naturale, partim praeternaturale, et diuinam prouidentiam talia miracula passim in corporibus hominum edere voluisse ad Christianorum animos contra Turcas excitandos. Tali auctori

Credat Iudaeus Apella, non ego.

Eadem profecto, nisi maior dementia cepit haud paucos naeuorum patronos, qui in obseruationibus fallaces ex factis deducunt conclusiones, nullo habito respectu rerum circumstantium, morborum maternorum, pressiois, laesionis, partus difficilis, vnice ad phantasiam matris, tanquam ad sacram confugiunt anchoram, cum hac qualitate occulta contenti, quia indagatio ardua et perdifficilis iis esse videbatur. Immo vero testimonia defensorum comparando, inter eos reperi plurimos minutulos medicos, ab omni philosophia et obseruandi arte rudes, at inter aduersarios longe experientissimos et perspicacissimos viros, quorum nominibus optimi quique assurgunt, puta, HALLERVM, BONNETVM, BVFFONIVM, ROEDERERVM, LVDWIGIVM rel. vt dubitare certe de ista naeuorum origine fas sit. Accedit, quod mire inter se dissident mulierculae ceterique naeuorum magistri in finiendo tempore, quo fieri tales possint. Alii enim phantasiam et tactum partis nullo modo nocere infanti aiunt, nisi sub grauiditatis primis quatuor mensibus, sub vltimis vero nequaquam; alii ne vltimos quidem a periculo et foedatione corporis liberare. Qui dum hinc inde disputant, satis superque docent, se de re, quam exploratam cupiunt, nondum conuenisse. Iam placet, tanquam cumuli loco, quasdam speciales historias examini subiicere.

F 3

§. XXXIII.

e) De Dente aureo p. 23. et 48.

§. XXXIII.

Virgulae Iacobi.

Quod pluribus S. S. locis accidit, quibus sua quisque arte ac scientia opiniones vel maxime ridiculas fulcire studuit, id etiam celebrata virgularum, quibus IACOBVS f) in rem suam ac commodum vñus esse dicitur, historia Genes. C. XXX. consignata experta est. Etenim haud defuerunt, qui eam, vt mira de vi imaginatonis in fetum fabula veritatis speciem induat, diuinis quippe oraculis munita, male contorquerent. Sed hi homines aequae infelici conamine id egerant, ac alii inepte seduli, qui commenta sua physica aut chemica magno cum strepitu, at impari successu sacris ex litteris repeterent. Nam vt praeteream, totam illam historiam multis adhuc premi difficultatibus, quae attentum quemuis lectorem, qui cum primis v. 40. cum praecedentibus contulerit, non possunt non offendere: nihil plane pro vi imaginatonis in fetum inde peti potest praesidii. Explodimus quidem cum Ill. MICHAELIS ff) BLONDELLI sententiam, vt aegri somnia. Damus, IACOBVM non eam ob causam virgulas decorticasse, vt liquor earum, cum aqua maiori copia mixtus, greges ad coitum exstimulet. Quae RICKMANNI sententia aduersa veluti fronte cum v. 42. pugnat, quippe qui omni sano sensu destituitur, si negare velimus, IACOBVM sibi certo persuasisse, virgulas variegatas fetum quoque variare posse. Ex pacto enim cum LABANE inito non *plures, sed variegati* modo agni in dominium IACOBI transferunt. Inde vero non statim concludere *determinate* licet illud, IACOBVM omnem exoptatum virgularum variegatarum effectum in imaginatione ouium, eiusque in fetum vi posuisse. Liquori enim earum cum aqua, quam greges biberent, permixto physicam ipsi fetui varios colores imprimendi vim adscribere poterat. Nec spernenda adeo mihi videtur haecce opinio, certe aequo iure, ac Ill. MICHAELIS, vulgarem sententiam vult expertam, digna est, quae

f) Genes. c. 30.

ff) *Vern. Schrift. P. I. p. 62.*

quae experimentis idcirco instituendis curatius examinetur, quae declararent apertius, an potius ex liquore styracis (haec enim arbor est לבנה vi voc. arab. لبنى) platani et amygdali confectus fetum reddere possit versicolore. Quicquid vero horum sit, nihil tamen ex iis ad substratam materiam colligi potest. Siue enim vim quandam physicam virgulis variegatis tribuerit IACOBVS, siue imaginationem ouium harum conspectu commotam sibi persuaserit varios fetui impressisse colores; nihil tandem amplius inde consequitur, quam id, IACOBVM in ea fuisse opinione. Quod vero MOSES narrationi suae notam non adiecerit censoriam, inde nondum licet colligere, MOSEN IACOBI sententiam auctoritate diuina comprobasse, eamque adeo firmo stare talo. MOSIS enim, cum res gestas litteris tantum consignaret, non erat, hanc IACOBI opinionem vel corrigere, vel confirmare. Quod si igitur IACOBVS errat, non itidem errat MOSES, qui facta tantum recenset, non iudicat. Vnde vero fetus ille variegatus? Poterat varius illè color a speciali directione diuina proficisci, poterat dimanare ex coitu cum variegatis arietibus, quibus somnium IACOBI (Genes. XXXI. v. 10.) hunc effectum expresse tribuit; si modo liqueret, vnde illi venerint, cum greges LABANIS et IACOBI multorum stadiorum interuallis disiuncti pascerentur; poterat denique effici *forſan* a liquore arborum supra dictarum, cum aqua commixto. Quanam autem causa *vere* obtinuerit, cum vniuersa historia multis adhuc difficultatibus laboret, definire vix licet; nec vero vberiore disquisitionem huius loci esse existimo. Satis est docuisse, illum Genesios locum pro vana imaginationis in fetu opinione non posse adduci g).

§. XXXIII.

g) Quam nostrum non est, eorum nos adiungere cohorti, qui se sibi solis sapere posse credunt, a se solis proficere, atque scientiae praestantia ceteris longe antistare; nobis publice confitendum est, istam §. ab PRAENOBILISSIMO AC DOCTISSIMO nostro AMICO ac conterraneo, GABLERO, cuius et doctrina in optimis literarum theologiarum studiis, et vitae integritas ea expectant praemia, quae tanta virtutis doctrinaeque documenta sibi vindicant,

§. XXXIII.

IACOBI I. *timiditas et metus gladii.*

MALEBRANCHIVS *gg*) hanc historiam ita refert. Quum regina, MARIA STVART, grauida esset, eius amicum intimum, REZZIVM, vespertino tempore in eius conclavi a quibusdam scotis multiplici vulnere confossum periisse. Hinc valde perterritam postea IACOBVM I. peperisse, qui adeo esset timidus, vt nunquam strictum gladium posset aspicere. Quem igitur timorem phantasiae adscribunt matris, tali exemplo ad probandam eius vim in fetum vsi. Consideranti mihi attento animo hanc historiam, videtur potius nostrae, quam aduersariorum sententiae fauere. Nam in hac tragoedia maximus ortus est tumultus, regina maximo correpta terrore, vno verbo, omnes circumstantes res ita comparatae, vt crederes, non vnum, sed plures naeuos, gladium vel vulnera cruenta referentes, et quidem maxime insignes, in corpore IACOBI inueniri debuisse. Et tamen nulla cutis macula, nullus rubor, nulla cicatrix, in toto vsquam fuit corpore. Quare si sub his conditionibus, grauissime afficientibus sensus, phantasia matris nullos potuit excitare naeuos, consequens et consentaneum est, vt nec in aliis casibus, vbi affectus non tam vehemens est, vllos excitet. Quod si verum est, sequitur, vt etiam non, tanquam causa odio habiti gladii, sit considerata, sed potius auersationis causa aliunde quaerenda. Neque minus illud adnotandum est, quod explosionem bombardae manuariae similiter abhorruerit, etsi REZZIVS talibus armis non fuerat interentus. Sed ista regis timiditas partim in quadam debilitate neruorum latuit, partim in educatione et tristi recordatione mortis lugubris, quam pater ac mater obierant. Acc-

cant, fuisse elaboratam. Pro quo singulari amicitiae documento, OPTIME GABLERE, summas TIBI persoluo gratias, et, vt Deus, omnium rerum moderator, TIBI omnia prospere euenire iubeat, pro ea, quae nos intercedit amicitia, ex animo opto.

gg) l. c. p. 241. et DIGBY poudre sympathique p. 213.

Accedit regis animus pacificus, qui saepissime timidis infidet, ut taceam scriptorum quaeuis fingendi licentiam h).

§. XXXV.

De infante mutilato.

OLAVS BORRICHIVS i) sequentem narrat historiam. Muliercula quaedam, nomine Gerhardina, quarto gestationis mense aream palatii regii incaute praeambulans, conspicata ad pedem Byrsae egenum, mendicatu viventem, qui truncam manum suam et pedem mutilum late ostendebat. Cohorruit ita, ut domum reuertens marito tristitiam conceptam significaret, et de frigore dorsi circa os sacrum conquereretur. Prodit iusto tempore infellus infans, et easdem infelicitatis notas manu pedeque, quas in mendico spectauerat mater, in annos vitales secum exportat. Factum hoc comprobatur, aduersarios semper illam fallacem committere conclusionem, quam dialectici dicunt, *post hoc, ergo propter hoc*. Cuilibet notum est, absque vlla praegressa imaginaria idea fetus aliqua parte mutilos, et in humano genere, et in animalibus frequenter nasci, sic, ut modo brachia desint, modo aliae partes. Iure igitur meritoque concludere possumus, etiam in hoc fetu tale quid locum habere potuisse, nec opus est ad ignotam et incomprehensibilem quandam vim phantasiae confugere, praesertim cum verissima semper sit philosophorum regula, causam et effectus sibi debere semper esse aequales. Iam vero in narratione nihil indicatur, praeter id, mulierem hoc aspectu fuisse in tristitiam et horrorem coniectam. An talis horror mutilare fetum potuit? Equidem vix putarim. An in secundinis vel in utero abscissae partes fuerunt inuentae? Scriptor nihil tale refert, neque referre potuit. Fuit igitur, ni fallor, vnica et certissima causa, arteriarum excoecatio et compressio, ita, ut succus alibilis subire amplius non possset.

G

h) BLONDELL. l. c. p. 37. seq. cum quo etiam MAVCLERC loc. cit. p. 244. consentit.

i) In Actis med. et philos. Hafniens. Obseru. 82.

A

2

S

posset. Quin beatus LUDWIGIVS *k*) similem litteris consignatum reliquit casum, ubi mutilatio ab compressione arteriae orta erat, vnaque addidit candide ac sincere, vulgum etiam voluisse illud phantasiae vindicare, quia mater amputationem brachii in nosocomio conspexerat. RICKMANNVS vero *l*) ex HALLERI descriptione fetus bicipitis casum allegat, ubi matrona hominem viderat, vno pede mutilum. In somno phantasia hanc imaginem rursus repraesentavit, hinc vehementer perterrita credidit, se mutilatum infantem esse editurum. Sed metus fefellit. Enixa est enim infantem omnibus artubus integrum. Recte igitur concludere possumus, si in hoc casu fetus illae laevis in lucem prodierit, etiam illud in aliis casibus aliunde repetendum esse, non ab imaginatione.

§. XXXVI.

Fetus acephalus.

Dux Albanus iusserat trecentos ciues simul Antverpiae trucidare. Honestam mulierem grauidam libido incescit traegodiam spectandi, sed viso spectaculo, doloribus partus illico correpta, peperit infantem capite truncatum, quod nec repertum fuit in secundis *m*). Historiam veram esse, lubenter concedo, etsi non desunt, quae regeri possint, sed ab imaginatione caput fuisse amputatum, id nego ac pernego, quippe haec nullo alio modo, quam per aliquam vim corpoream agere potest. Ponamus etiam, sanguinem et spiritus animales, cum carnifex iussa ducis perpetraret, maxime fuisse perturbatos; tamen mehercle nunquam eam in fetum habebunt vim atque potestatem, vt truncus pes vel brachium mutilum nascatur. Deinde deficit sectio et indagatio partium accuratior; ergo adhuc semper superest aliqua dubitatio, vtrum inde ortum sit, an aliunde. Tandem plane concipi

k) De fallaci iudicio p. II.

l) Loc. cit. p. 135.

m) BOERHAVE praefect. De morb. neru. p. 463.

cipi nequit, quomodo per solam phantasia eodem momento, quo ceteri rei capite deminuti sunt, caput fetus fuerit amputatum, eodem tempore etiam partus euenerit, et tamen nuspian caput, ne in secundinis quidem, fuerit inuentum. Nam assumas licet, in eo momento non solum fuisse amputatum, sed etiam in nihilum redactum, peruelim viam doceas, qua hoc fieri potuerit. Itaque potius statuendum est, hunc fetum inter monstrorum genus esse numerandum, quae certe sententia mihi probabilis redditur, quod tales fetus acephali etiam absque praegressa phantasiae vi fuerunt nati.

§. XXXVII.

MALEBRANCHII historia de iuueni, omnibus membris fracto.

MALEBRANCHIVS n) sic narrat. *Septem vel octo abhinc annis, Parisiis in nosocomio, dicto DES INCURABLES, iuuenis erat ab ortu mente captus, omnibusque fractus membris, quibus frangi solent rei. Per viginti pene annos in hoc statu vixit. Non pauci illum viderunt, et ipsa defuncta regina illud nosocomium hac de re inuiserat. Huius infortunii haec fuit causa: nempe cum eius mater reum aliquem breui crucifragio sublatum iri accepisset, supplicii testis oculata esse voluit. Singuli ictus, quibus ille miser afficiebatur, phantasiae matris vehementer percellabant, et infans posthac in lucem editus, easdem corporis partes, quas reus, distractas habuit. Haecenus MALEBRANCHIVS. Non pauca sunt, quae lepidam illam fabulam, valde reddunt dubiam. Nam tota historia videtur eodem modo fuisse excogitata, quo illa, cuius LUDWIGIVS mentionem fecit, quippe mater vt homines ad misericordiam et stipem perduceret, peregre huiusmodi affirmabat factum. Porro MALEBRANCHIVS nuspian dicit, se fuisse testem oculatum, ideoque praesumitur tantum hanc historiam per famam accepisse, hinc fides merito suspecta est. Fac vero, ipsum philosophum*

G 2

n) Loc. cit. p. 232.

phum oculis suis haec percepisse, tamen obseruatoris ingeniosi commentum hoc fuisse, dudum MARCOT *o*) ostendit. Quin etiam animaduertendum est, in singularibus ac miris casibus omnes res circumstantes diligenter perquiri debere, nisi falli velis. Sed hic manca est historia. Ignoramus enim, quae fuerit constitutio materni corporis, vtrum lue fuerit infecta venerea? an partus extiterit difficilis? an haec narratio ab obstetrice ad velandam culpam fuerit excogitata? Equis enim nostrum tam excelso ac diuino ingenio est, vt perspiciat viam et rationem, qua omnia fetus ossa ab phantasia matris potuerint frangi? MALEBRANCHIVS ipse modum talis actionis satis explicare non potuit, vt alio loco satis ostendimus. Quare cum in talibus casibus semper firma et immutabilis sit philosophorum regula, rem obscuram non per aequae obscuram esse explicandam, virtuti imaginationis profecto parum tribuimus. Nam mille causae cogitari possunt, a quibus tale infortunium profectum erat. Sic a tumore cartilaginum nimio talis deformitas orta est *p*). A lue venerea ossa fuisse fracta suspicatus est Perill. DE BUFFON *q*) et Ill. NICOLAI *r*) ipse, qui alias se strenuum propugnatorem contrariae opinionis demonstra- uit, tamen hunc casum a constrictione vteri deriuat. Sed omnium optime, vt mihi videtur, beatus HALLERVS *s*) monet, si quid veri in eo fuerit casu, valde esse probabile, eius fetus epiphyses abscessisse, id quod facillime fieri possit, cum nec in adultis rara sint talia exempla. Ex his rationibus parum fidei tali historiae tribuas.

§. XXXVIII.

o) Mem. de l'Acad. de sciences 1716.

p) Phil. Transact. no. 430.

q) Hist. Nat. T. II. p. 404.

r) Von der Erzeugung, no. 48.

s) Elem. Physiol. T. VIII. p. 140.

§. XXXVIII.

Herpes.

Agmen claudat Cl. TODE t), qui sequentem obseruationem ad confirmationem aduersae sententiae attulit. *Virgo 37. annorum summa nervosi generis sensibilitate et mobilitate praedita, nunquam non valetudinaria, et aromatario quodam nupta, non multo post conceperat, grauiditate tamen infirmum corporis statum et mentis irritabilitatem vix mutante. Dimidium grauiditatis terminum iam iam erat emensura, quum hemicrania nervosa sibi familiarissima solito vehementius corripiebatur. Cruciatum ut leniret, sororem natu minorem rogauit, ut utraque manu applicata dolentem partem fortiter premeret, ex pathemate immemor, alteram puellae palmam herpete esse inflatam. Hemicrania strenue pressa, depulsa, singularem et satis ingratum pruritus seuum in fronte superstitem, percepit grauida. Faciem in speculo contemplata nascentisque herpetis foedum ruborem, multa lauendulae aqua infectionem, quam suspisabatur, detergere sicque principio ob stare satagit. Neque tamen hoc impeduit, quo minus intra biduum perfectus herpes purpurei coloris, conspicuam frontis partem supercilii intermediam occupans, ambitum numeri aurei aequans, sese declarauerit. Partu enixo, in infante ceterum sano, detestabilis herpetis imago in eodem se exhibuit loco. Hanc obseruationem prae ceteris, tanquam maxime commendabilem pro aduersa hypothese, ideoque monimento, quod aere perennius sit, honorandam esse putem; dum conscripta est a tali viro, qui pro diuino, quo praeditus vult videri, ingenio noua semper molitur, atque mira dicendi vi, suauitate, urbanitate u), eruclat. Sed tam pravae, quod dolendum, indolis sum, ut auctoritati nullius cedam, omnium minime Cl. TODE, quem verbosum quidem et loquacem saepissime deprehendi, vere ac solide doctum autem nunquam. Liceat ergo publice dicere, quae hac de obseruatione sentiam.*

G 3

Et

t) Societ. Med Hafniens. Collect. Vol. I. Obs. XIII. p. 95.

u) Exempla eius urbanitatis in egregio, si Dis placet, tractatu, vom Tripper, in omnibus plagulis reperiuntur, ut in hac historia morbi vitia grammatica.

Et quidni? cum ipse vir clariss. dicat, quicquid in buccam venerit. Nescio enim, annon Viri Cl. studium nouaturiendi et cupiditas aliis Viris Cl. obloquendi facultatem rite obseruandi obtulerit, vt omnes res circumstantes non satis perpenderet, et fallacem illam conclusionem, quam saepius commemorauit, commiserit, *post hoc, ergo propter hoc*, sine vlla mentione, istane mulier tunc morbum fororis timuerit, nec ne. Deinde vir Cl. affirmat, etiamsi aspectu huius herpetis perterrita non esset, tamen infantis herpetem ab imaginaria idea fuisse ortam. Quod si ita se habet, potuit per consensum neruorum solum hoc effici; sed tunc Cl. TODE, magnus quoque, vt sperare licet, anatomicus, cum sibi omnium rerum scientia prae ceteris quam maxime excellere videri velit, debuisset et illum consensum neruorum in placenta et funiculo, item consensum sanguinis demonstrare; id quod nunquam efficere poterit. Ego vero mirarer, quare in tali casu vir clar. ad quandam qualitatem occultam confugiat, et rem obscuram per aequae obscuram explicet, nisi dudum nossem, bonum hunc virum dixisse ac scripisse multa, quae nec intellexit vnquam, nec credidit, animi laxandi forsan vel risus mouendi causa. Quod vt nunc etiam faciat, equidem perlubenter concedo ac iubeo. Ex istis vero exemplis, quae passim adduxi, satis superque patet, quam parum roboris ac virium in sententiam aduersariorum ex talibus redundet fabulis, nec opus est, id pluribus persequi, quod cum angustia voluminis, tum festinatio ea finiendi, quae exorsus sum, prohibet. Quare coronidis loco in sequenti capite hypothesein Hallerianam de naeuis candidae ac diligenter exponemus.

C A P V T III.

IN QVO NOSTRA SENTENTIA EXPONITVR.

§. XXXIX.

Praecipuorum scriptorum enumeratio.

Quum in antecedentibus aduersariorum argumenta satis superque fuerint confutata; restat, vt nostram exponamus
hypo-

